

Е.Є. НАБОКА,

О.В. НАБОКА., канд. техн. наук,

М.Е.КОЛІСНИК, канд. техн. наук, Харков, Україна

ТЕНДЕНЦІЇ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВ ХАРКІВСЬКОГО РЕГІОНУ

На загальнодержавному рівні існує проблема дуже повільного зростання економіки, на рівні 2 – 3% на рік, скорочення ринків збуту, стагнація промислового виробництва, брак коштів в бюджеті держави, зниження платоспроможності та рівня життя населення, та, як слід - відтік фахівців у пошуках заробітку в інші країни. Серед вагомих причин цього: відсутність державної промислової політики, деіндустріалізація, відсутність державної підтримки інноваційного розвитку промисловості, значні ризики для інвесторів в Україні.

Незважаючи на масштабні процеси деіндустріалізації економіки України, Харківський регіон ще має достатньо потужний промисловий комплекс, раціональне використання та збереження інноваційного потенціалу якого є на сьогодні стратегічним завданням.

За даними статистичних спостережень 2015 та 2017 років Харківська область залишається одним із лідерів серед регіонів України за кількістю інноваційно активних підприємств (1-ше місце), обсягами витрат на інноваційну діяльність (4-те місце), обсягами реалізованої інноваційної продукції (3-тє місце). Частка інноваційно активних підприємств області у загальній кількості обстежених склала у 2017 році 28,1%, обсяг витрат на інноваційну діяльність промислових підприємств – 890,9 млн грн, реалізовано інноваційної продукції на суму 2515,9 млн грн (рис.1).

Майже 90% реалізованої інноваційної продукції Харківської області виробляється підприємствами машинобудування, на другому виробництво фармацевтичних продуктів і фармацевтичних препаратів, на третьому виробництво харчових продуктів, напоїв та тютюнових виробів, на четвертому виготовлення виробів з деревини, виробництво паперу та поліграфічна діяльність, серед іншого металургійне виробництво та виробництво готових металевих виробів, виробництво хімічних речовин та хімічної продукції, текстильне виробництво та виробництво одягу та т.ін. (рис. 2).

Слід зазначити, що співвідношення реалізованої продукції за останні 2 роки суттєво не змінилось, проте її обсяги значною мірою зменшились, та зростання фінансових показників з її реалізації пов'язаний в основному з падінням курсу національної валюти.

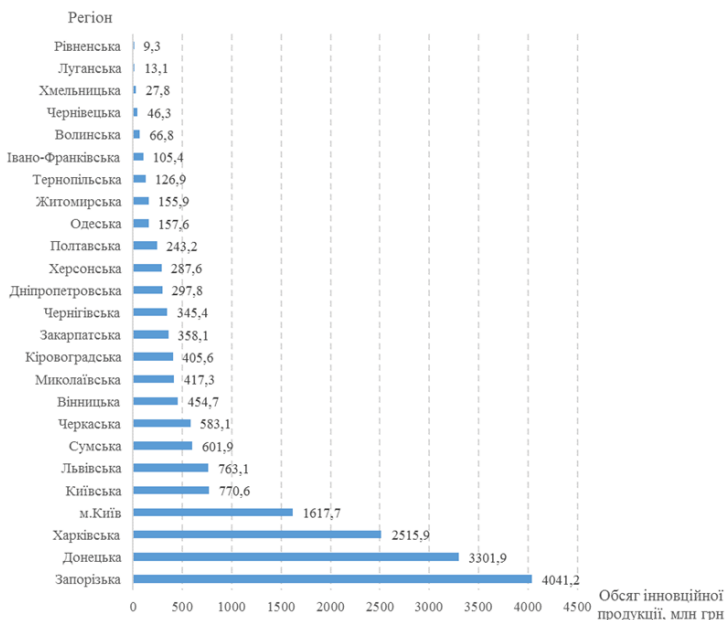

Рисунок 1 – Обсяг реалізованої інноваційної продукції у 2017 році у розрізі регіонів України

Рисунок 2 – Структура реалізованої інноваційної продукції підприємствами Харківської області у 2015 році за видами економічної діяльності

У свою чергу, найбільша частка витрат підприємств у рамках інноваційної діяльності спрямовується на придбання машин, обладнання та програмного забезпечення (рис. 3).

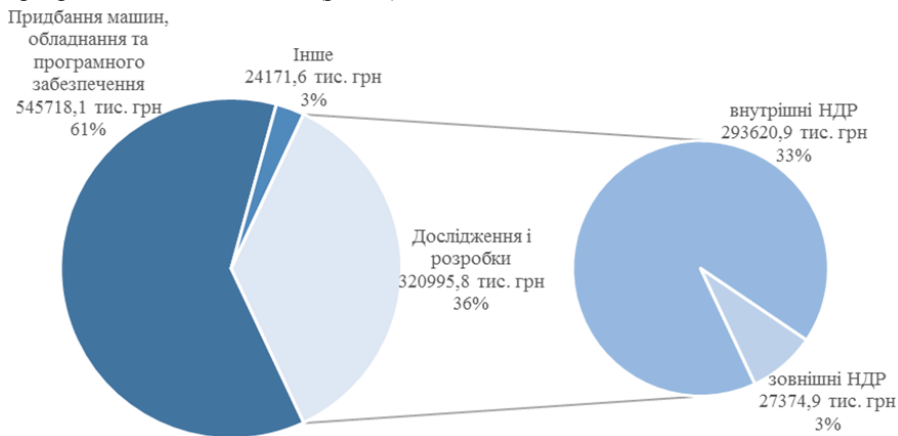

Рисунок 3 – Структура витрат промислових підприємств Харківської області за напрямками інноваційної діяльності у 2017 році

Однак, за результатами досліджень, основним джерелом фінансування інновацій є власні кошти підприємств (рис. 4).

Рисунок 4 – Структура фінансування інноваційної діяльності промислових підприємств Харківської області за джерелами у 2017 році

Однак, слід відзначити, що поряд із досить високими показниками інноваційної активності у порівнянні з іншими регіонами України, в Харківській області мають місце ряд проблем різного рівня, притаманних країні в цілому, найбільш актуальними з яких є:

- ✓ низькі абсолютні значення витрат підприємств на інноваційну діяльність, зокрема, на проведення науково-дослідних робіт;
- ✓ придбання підприємствами устаткування за кордоном, що було у використанні та не відповідає світовому рівню сучасних технологій;
- ✓ відсутність державної підтримки інноваційної активності;
- ✓ відсутність дієвого механізму взаємодії освіти, науки та бізнесу.

Для вирішення наявних проблем в інноваційній сфері регіону першочерговою є розробка національної Стратегії розвитку інновацій в Україні та узгоджених з нею регіональних стратегій інноваційного розвитку. Наступним кроком має стати удосконалення діючого законодавства, що регулює діяльність у цій сфері та забезпечення його відповідності прийнятими стратегіям. Особливу увагу необхідно приділити податковому стимулюванню певних видів інноваційної активності, а також забезпеченню функціонування інституту венчурних інвестицій. За таких умов і на регіональному рівні можливою стане підтримка реалізації проектів з підтримки інноваційної діяльності підприємств та створення об'єктів інноваційної інфраструктури. Реальна програма дій була викладена в «Платформі економічного патріотизму: невідкладні заходи», що була ухвалена 10 листопада 2017 року учасниками XV-го розширеного з'їзду промисловців, підприємців і роботодавців.